

PRÒLEG

L'ENCANT DE LA DESGRÀCIA

És una autèntica pena, però aquesta història us encantarà. I el mateix Robert Johnson preferiria que no us agradés, perquè mai no hauria escollit viure aquelles condicions tan heroiques que a vosaltres us resultaran tan romàntiques i que el van empènyer a infantar els primers compassos del blues tal com el coneixem. Aquesta és la història d'un esclau. D'un pobre de solemnitat. D'un fill de pares descaradament promiscus i adúlter (com gairebé tots els negres pobres de començaments del segle xx). D'un noi abandonat i sacsejat. D'un pària. D'algú que s'ha d'espavilar com sigui (també com gairebé tots els de la seva condició). I és, a més, la història d'un talent estrany.

El de Robert Johnson és d'aquells noms de la història de la música que inciten a la reverència sense discussió amb només mencionar-lo. Però sí, discutim: per què hem de reverenciar l'obra d'un *bluesman* que per a les orelles d'un llec en la matèria sona com tants altres d'abans de la II Guerra Mundial? Perquè la seva minsa obra hagi estat versionada per B. B. King, els Rolling Stones, Eric Clapton, Johnny Winter i centenars més d'estrelles del blues i el rock?

No és poc, però no. El seu regnat prové del fet que va ser qui va cristal·litzar el gènere, qui li va donar forma definitiva. És fàcil d'entendre: un blues és una seqüència de 12 compassos de 4/4 en què es fan servir tres acords que, obligatòriament, es distribueixen en uns torns determinats. I què? Doncs que fins que no va arribar Robert Johnson el format era més lliure, més indisciplinat: alguns allargaven o escurçaven aquesta estructura, gairebé sempre involuntàriament, per la improvisació, la manca de referències i (per descomptat) el desconeixement gairebé total de la teoria musical.

I, malgrat que se'l menciona sovint com a iniciador del country blues (el blues rural), el cert és que les seves composicions no tenen tanta contaminació de la música blanca vinguda del centre d'Europa que després anomenariem folk i country, i l'aroma de la qual, en canvi, sí que està present en alguns temes de Son House o Lead Belly, altres dos pioners més o menys coetanis. Diguem que és el primer que «ennegreix» el blues per complet.

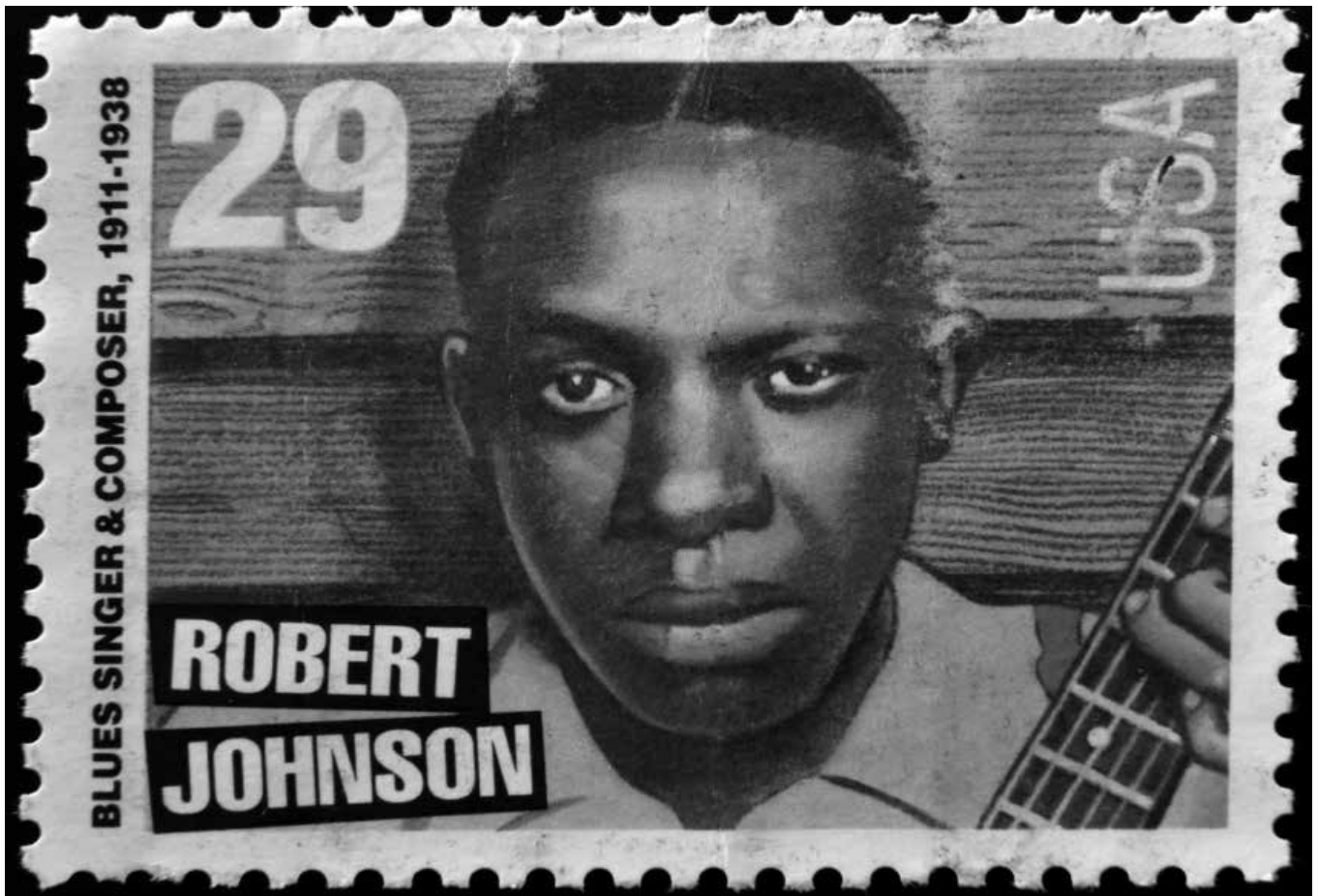
Els tres bevien, però, d'una mateixa tradició penosa que també us ensarronarà. El blues (com el gòspel, tot i que d'una altra manera) prové en gran part dels cants de treball que els esclaus portaven de l'Àfrica. La lletra era fàcil: una primera frase llançada pel capatàs, seguida d'una repetició exacta per part dels esclaus com a segon vers. Això tenia dues funcions: mantenir el ritme físic de treball i (atents) sentir d'on venia la veu de cada treballador per si a algú se li acudia escapar de la seva vida de gos al bell mig de la plantació. D'aquí que tots els blues segueixin el model de «Come on, baby, don't you wanna go? / Come on, baby, don't you wanna go? / Back to that same old place, sweet home Chicago».

Introduir-se en la història del blues mitjançant la vida de Robert Johnson és una exploració dels orígens de l'estructura musical del rock and roll i tot el que va venir després (ja ho va cantar Muddy Waters: «The blues had a baby and they named it rock and roll»), i, alhora, un estudi sociològic del racisme en general, amb totes les seves derivades de pobresa, incultura i maltractament físic i social. Vet aquí un altre exemple també molt penosament dramàtic de les conseqüències inesborrables de tanta marginació: quan, a mitjan anys cinquanta, John Lee Hooker ja era una estrella cèlebre i adinerada del blues, encara acceptava gravar en paral·lel amb altres discogràfiques amb un pseudònim, no fos que més endavant les coses s'esguerressin. Pur instint de supervivència.

Així doncs, aquesta novel·la gràfica confirma que el mite s'aguanta sol, sense la intercessió de cap diable en cap cruïlla, i que, en el súmmum de la seva pobresa, Robert Johnson mai no va saber ni sabrà que els seus (dubtosos) hereus s'han fet rics amb la seva desgràcia.

Iñaki de la Torre Calvo*

*Iñaki de la Torre Calvo (Madrid, 1972) és crític musical de la Cadena SER i va ser director de l'edició espanyola de la revista *Rolling Stone*.

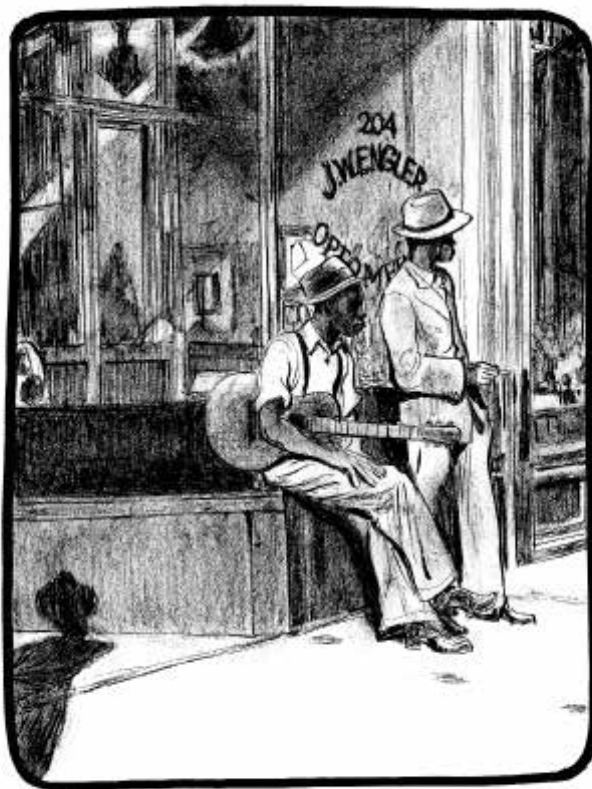

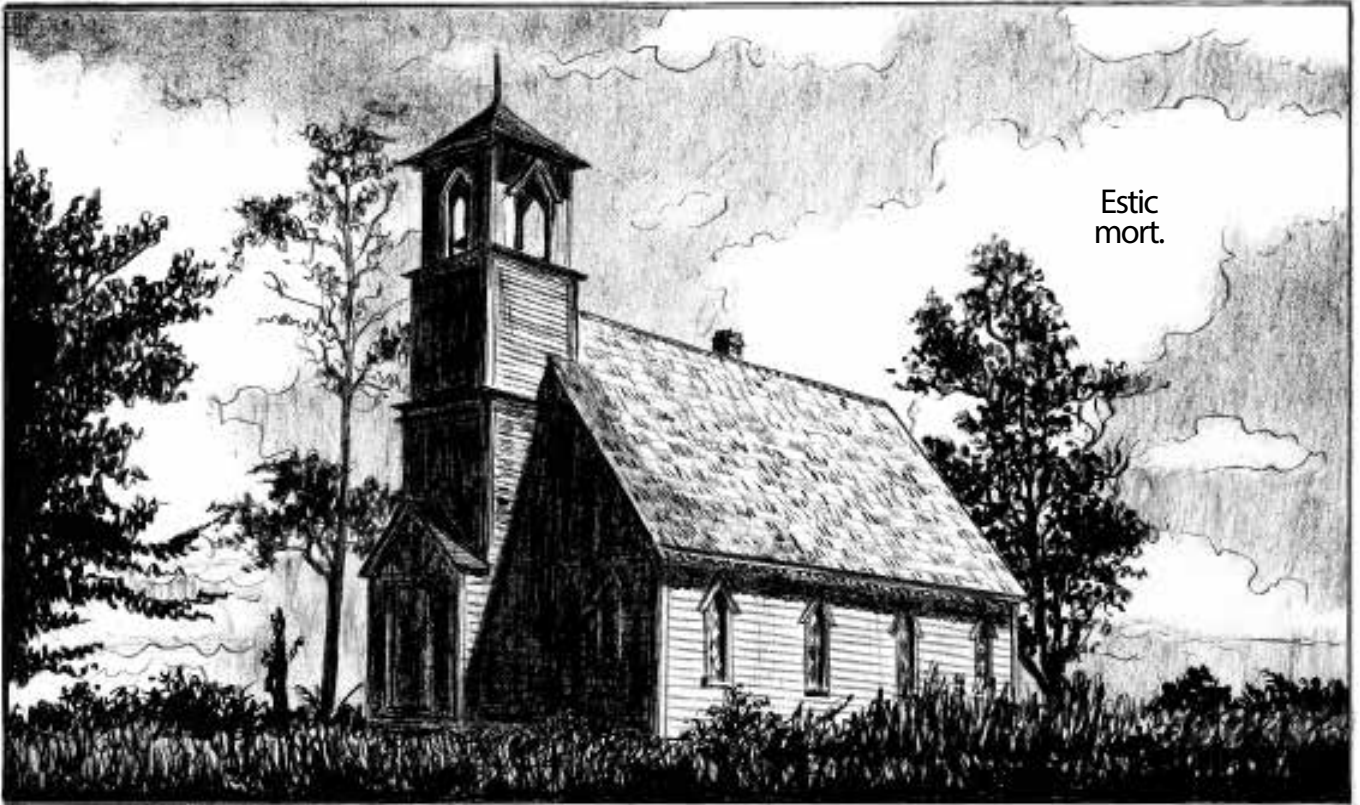
A la meva mare, a la Pauline, a l'Oscar i al meu estimat amic Mike.

ELS DARRERS DIES DE
**ROBERT
JOHNSON**

FRANTZ DUCHAZEAU

Traducció de Carlos Mayor

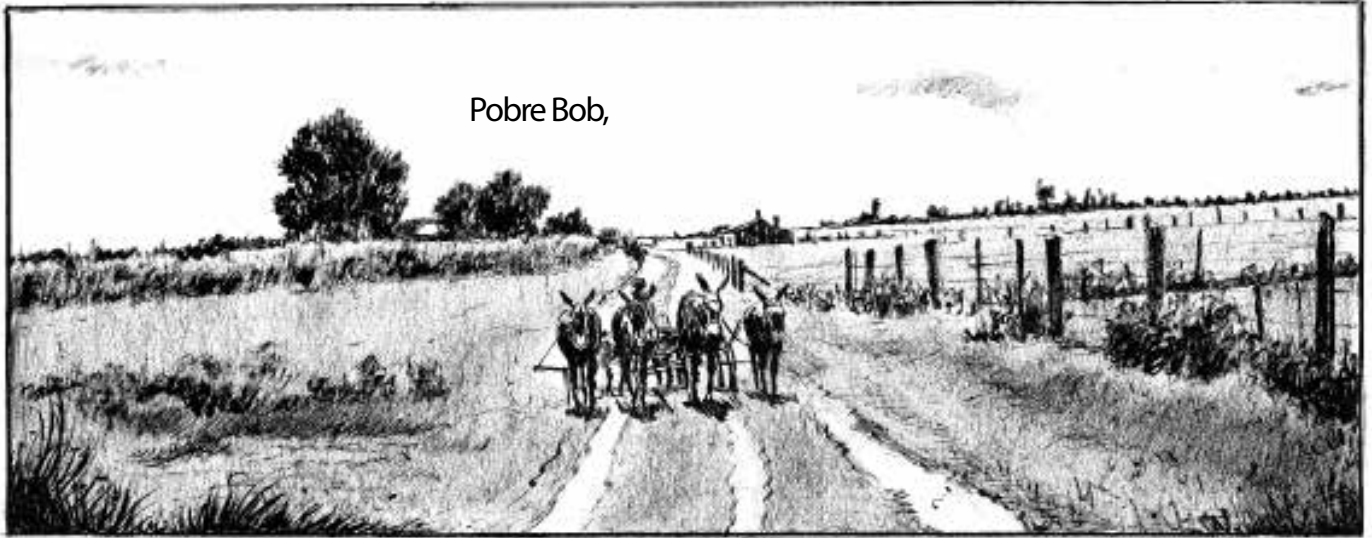

Estic mort.

No és el primer cop.

Pobre Bob,

ets mort des
de fa molt de
temps.

Recorda't d'aquesta llumeta.

Es va apagar massa aviat.

Agost del 1938.

El segon cop...

